

СХВАЛЕНО

на засіданні педагогічної ради

Білоцерківської гімназії слов'янських мов

початкової школи №1

Білоцерківської міської ради

Київської області

протокол №4 від 28.08.2025 р.

Голова педагогічної ради

 Олена ПЛИГАНЬ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Білоцерківської гімназії

Білоцерківської міської ради

Київської області

Олена ПЛИГАНЬ

ПОЛОЖЕННЯ
про запобігання та протидію насильству
та жорстокому поводженню з дітьми
у Білоцерківській гімназії слов'янських мов-
початковій школі №1

Біла Церква

2025 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Дане Положення регулює питання організації захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поводження в Білоцерківській гімназії слов'янських мов-початковій школі №1. Положення розроблено на основі Законів України «Про освіту», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про охорону дитинства», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми», Сімейного кодексу України, постанов Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі»; від 01.06.2020 № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах», від 28.07.2021 № 775 «Про внесення змін до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження», наказів Міністерства освіти та науки України від 02.10.2018 № 1047 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами»; від 28.12.2019 № 1646 «Про деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти», від 4 червня 2025 року №658 Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, затверджена постановою Кабінету Міністрів України.

1.1. Основні терміни:

Безпечне освітнє середовище – сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливають вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин. **Насильство** – це будь-які навмисні дії одної людини по відношенню до іншої, які порушують її конституційні права й свободи і наносять їй моральну шкоду, шкоду її фізичному чи психічному здоров'ю.

Домашнє насильство – діяння фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають чи проживали однією сім'єю, але не перебувають чи не перебували у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає або проживала особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, а також погрози вчинення таких діянь.

Види насильства:

економічне насильство – форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру;

психологічне насильство – форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи;

сексуальне насильство – форма домашнього насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності;

фізичне насильство – форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

2. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ЩОДО ЗАХИСТУ ВІД РІЗНИХ ФОРМ НАСИЛЬСТВА ТА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З ДІТЬМИ В ГІМНАЗІЇ

Завдання:

- запровадження порядку дій, спрямованих на унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- здійснення аналізу ситуації у гімназії (фізичного та емоційно-психологічного середовища);
- формування у працівників суб'єкта роботи з дітьми та молоддю;
- відповідального ставлення до недопущення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- ознайомлення учасників освітнього процесу – учнів, батьків, педагогічних працівників закладу освіти – із Правилами для учнів та Статутом гімназії;
- визначення обов'язків та відповідальності учасників освітнього процесу щодо створення та дотримання безпечної поведінки в закладі;
- проведення інструктажів всім працівникам закладу освіти;
- поширення культури нульової толерантності до насильства та жорстокого поводження з дітьми у всіх сферах діяльності;
- забезпечення оперативного інформування уповноваженого підрозділу
- органу Національної поліції та служби у справах дітей про випадки
- вчинення насильства та жорстокого поводження з дітьми.

На сайті гімназії забезпечити відкритий доступ до публічної інформації та документів, зокрема:

- Правила внутрішнього розпорядку, Правил для учнів;
- Порядок подання та розгляду (із дотриманням конфіденційності) заяв та звернень про випадки домашнього насильства;
- порядок реагування на випадки жорстокості та насилля і відповідальність осіб, причетних до цього;
- порядок визначення уповноваженої особи з питань запобігання та протидії насильству та Жорстокому поводженню із числа працівників гімназії (у наказі закладу);
- контактну інформацію про уповноважену особу, про служби, до яких можна звернутися постраждалим;
- інформацію про проведення виховної роботи та інформаційно-просвітницьких заходів.
- Здійснення інформування про цілодобові телефони довіри з питань допомоги жертвам жорстокості й насилля у гімназії та сім'ї; Національної гарячої лінії з питань запобігання насильству, Національної дитячої «гарячої лінії», працівника ювенальної превенції територіального органу поліції, інспектора СОБ.
- Обов'язкове інформування відповідних органів про випадки або підозри щодо будь-яких форм насильства та експлуатації.
- Взаємодія з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання всіх видів насильства відповідно до чинного законодавства.

2.1. Директор гімназії:

- затверджує Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми з урахуванням Типової програми, є відповідальним за його реалізацію, забезпечує його оприлюднення, ознайомлення з ним своїх працівників та здійснює контроль за виконанням, у якому обов'язково визначаються суб'єкти виконання Типової програми (адміністрація, волонтери, працівники, інші залучені фахівці, які контактують із дітьми), до кого застосовується Типова програма, вимоги щодо політики найму працівників суб'єкта роботи з дітьми та молоддю, пов'язані із політикою запобігання насильству (перевірка кандидатів на наявність судимостей, рекомендації), вимоги щодо навчання персоналу (обов'язкові навчання з питань захисту прав дитини);
- забезпечує здійснення заходів із ознайомлення працівників суб'єкта роботи з дітьми та молоддю, інших фахівців, які контактують із дітьми, із Положенням про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми до початку їх роботи з дітьми, але у строк, що не перевищує п'яти робочих днів із дня початку роботи суб'єкта роботи з дітьми та молоддю;
- розглядає усні та письмові повідомлення протягом однієї доби з дня надходження, забезпечує функціонування механізму подання повідомлень;
- невідкладно повідомляє уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та службі у справах дітей у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною;
- сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідками або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб;

- забезпечує проведення навчань, тренінгів, профілактичних заходів для дітей, батьків або інших законних представників дитини, працівників суб'єкта роботи з дітьми та молоддю з питань запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми;
- взаємодіє із службами у справах дітей, центрами соціальних служб, закладами освіти, охорони здоров'я та іншими уповноваженими органами для оперативного реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми.

2.2. Психологічна служба гімназії:

- забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідками або постраждали від насильства або жорстокого поводження;
- реалізація просвітницьку роботу з усіма учасниками освітнього процесу шляхом організації тематичних заходів, бесід-консультацій із метою формування навичок толерантної та ненасильницької поведінки, спілкування та взаємодії.

2.3. Працівники гімназії у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною:

- уживають невідкладні заходи для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною
- повідомляють директора гімназії та принаймні одного з батьків або інших законних представників дитини, яка вчинила насильство або жорстоке поводження, та дитини, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, про факти насильства або жорстокого поводження;
- за потреби надають домедичну допомогу, викликати бригаду екстренної (швидкої) допомоги та звернутися до органів Національної поліції, виконують рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків насильства та булінгу (цькування) в закладі освіти.

2.4. Із метою унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми суб'єктом роботи з дітьми та молоддю повинно бути забезпечено впровадження таких основних заходів:

1) превентивні заходи:

- затвердження Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми;
- затвердження форми первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини згідно з додатком 1 Типової програми;
- затвердження форми реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки) згідно з додатком 2 або ведення обліку внутрішніх інцидентів (повідомлень про випадки насильства та жорстокого поводження з дитиною) в інший спосіб за рішенням суб'єкта роботи з дітьми та молоддю;
- затвердження форми анкети анонімного опитування для дітей згідно з додатком 3 Типової програми;
- інформування дітей, батьків або інших законних представників дитини, працівників суб'єкта роботи з дітьми та молоддю з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- проведення оцінювання ризиків насильства та жорстокого поводження з дітьми в діяльності суб'єкта роботи з дітьми та молоддю, вжиття заходів, необхідних для їх усунення або мінімізації;

- врахування ризиків насильства та жорстокого поводження з дітьми під час прийому на роботу працівників суб'єктів роботи з дітьми та молоддю;
- 2) заходи із виявлення та реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми:
- організація доступних та безпечних способів повідомлення про випадки насильства та жорстокого поводження з дитиною;
 - оперативне реагування за результатами розгляду заяв (скарг, повідомлень) про випадки насильства або жорстокого поводження з дітьми у суб'єкті роботи з дітьми та молоддю (далі — повідомлення);
- 3) заходи з навчання та підвищення обізнаності унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми:
- організація тренінгів, інших навчальних заходів для працівників суб'єкта роботи з дітьми та молоддю та інших фахівців, які контактують з дітьми;
 - організація інформаційних сесій для дітей (пояснення прав дитини, способів захисту, контактів для звернення);
 - залучення батьків, інших законних представників дитини (проведення батьківських зборів, розповсюдження інформаційних матеріалів);
- 4) заходи з моніторингу та оцінки виконання програми:
- регулярні самоперевірки (оцінка ефективності заходів, виявлення проблемних аспектів);
 - збір інформації для зворотного зв'язку (анкетування дітей, батьків, персоналу);
- аналіз інцидентів (вивчення випадків насильства для запобігання повторенню);
- 5) заходи з інформування (розміщення у доступних місцях для дітей та батьків, інших законних представників інформаційних матеріалів (плакатів, брошур із контактами служб допомоги, контактних номерів телефонів для анонімного звернення).

3. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

3.1. Здобувачі освіти мають право на:

- безпечні та нешкідливі умови навчання і праці;
- захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм жорстокості, насильства та експлуатації, булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачів освіти;
- якісні освітні послуги;
 - індивідуальну освітню траєкторію, що реалізується, зокрема, через вільний вибір видів, форм і темпу здобуття освіти, навчальних дисциплін та рівня їх складності, методів і засобів навчання;
- інші необхідні умови для здобуття освіти, у тому числі для осіб з особливими освітніми потребами та із соціально незахищених верств населення;
- свободу творчої, спортивної, оздоровчої, культурної, просвітницької, наукової і науково-технічної діяльності тощо;
- особисту або через своїх законних представників участь у громадському самоврядуванні гімназії;

- повагу людської гідності;
- отримання соціальних та психолого-педагогічних послуг як особа, яка постраждала від насильства та жорстокого поводження з дітьми, стала свідком або вчинила насильство чи жорстоке поводження з дітьми.

3.2. Здобувачі освіти зобов'язані:

- поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;
- відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля;
- дотримуватися установчих документів, Правил внутрішнього розпорядку гімназії, Правил для учнів;
- повідомляти адміністрацію закладу про факти насильства та жорстокого поводження з дітьми свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.

3.3. Працівники, які залучаються до освітнього процесу, мають право на:

- захист професійної честі і гідності;
- захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

3.4. Працівники, які залучаються до освітнього процесу, зобов'язані:

- дотримуватися педагогічної етики;
- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу;
- настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;
- формувати в здобувачів освіти усвідомлення необхідності дотримуватися Конституції та законів України;
- формувати в здобувачів освіти прагнення до взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами;
- захищати здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства, жорстокості, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачів освіти, запобігати вживанню ними та іншими особами на території закладу освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів;
- дотримуватися установчих документів та Правил внутрішнього розпорядку гімназії, виконувати свої посадові обов'язки;
- повідомляти директора гімназії про факти насильства або жорстокого поводження з дітьми, а також інших відповідальних учасників освітнього процесу
- у разі вчинення жорстокого поводження з дитиною директором гімназії – невідкладно повідомити про це Управління освіти і науки України.

3.5. Батьки або інші законні представники здобувачів освіти мають право на:

- отримувати інформацію про діяльність гімназії, у тому числі щодо надання соціальних та психолого-педагогічних послуг особам, які постраждали від насильства або жорстокого поводження з дитиною;
- знати про результати навчання своїх дітей і систему оцінювання якості освіти у закладі та його освітню діяльність;

- подавати директору гімназії усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною, а також стосовно інших учасників освітнього процесу, вимагати невідкладного (протягом однієї доби з моменту надходження) реагування на такі випадки;
- отримувати інформацію щодо порядку та умов проходження їхньою дитиною, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, відповідних програм для таких осіб.

3.6. Батьки зобов'язані:

- виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля;
- поважати гідність, права, свободи й законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу;
- дбати про фізичне й психічне здоров'я дитини, сприяти розвитку її здібностей, формувати навички здорового способу життя;
- формувати в дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану;
- настановами й особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема патріотизму, правди, справедливості, гуманізму, толерантності, працелюбства.

4. ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ПОДАННЯ ПОВІДОМЛЕНЬ

4.1. Заклад освіти інформує дітей та їх батьків або інших законних представників дитини, працівників закладу про їх обов'язок повідомити про випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми з наданням інформації про шляхи інформування про такі випадки.

4.2. У разі потреби керівник закладу освіти може визначати відповідальну особу для здійснення заходів щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, яка реєструватиме повідомлення, що надійшло, в журналі обліку (у паперовій та/або електронній формі) та забезпечуватиме його підготовку до розгляду.

4.3. Заклад освіти забезпечує функціонування різних способів отримання повідомлень про можливі випадки насильства:

- телефонний дзвінок, усні та письмові звернення до керівника закладу освіти, відповідальної особи, класних керівників, педагогів, працівників закладу;
- електронні листи на офіційну пошту закладу;
- повідомлення через скриньку довіри (можливо анонімно за бажанням особи, яка залишила повідомлення).

4.4. Усі повідомлення, незалежно від форми подання, реєструються відповідальною особою або директором у Журналі реєстрації внутрішніх інцидентів.

4.5. Керівник закладу освіти розглядає повідомлення протягом однієї доби з дня його надходження.

4.6. У разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною керівник закладу освіти невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє про це:

- батькам або іншим законним представникам дитини (крім випадків, коли батьки або інші законні представники дитини є кривдниками дитини);
- письмово уповноваженому підрозділу органу Національної поліції;
- письмово службу у справах дітей за місцем проживання/перебування дитини.

4.7. Керівник вживає заходів відповідно до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах».

5. ВИМОГИ ЩОДО ПОЛІТИКИ НАЙМУ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ, ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ПОЛІТИКОЮ ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ (ПЕРЕВІРКА КАНДИДАТІВ НА НАЯВНІСТЬ СУДИМОСТЕЙ, РЕКОМЕНДАЦІЇ)

5.1. Відповідно до статті 10 Закону України «Про охорону дитинства», до роботи з дітьми в закладі освіти не допускаються особи, інформацію про яких внесено до Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи.

5.2. Під час працевлаштування осіб, які матимуть безпосередній або опосередкований контакт з дітьми, керівником закладу освіти має бути проведено опитування, яке може включати запитання ситуаційного характеру щодо насильства або жорстокого поводження із дитиною, з метою виявлення можливої схильності особи до агресії, насильницької поведінки, жорстокого поводження.

6. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСІБ, ПРИЧЕТНИХ ДО НАСИЛЬСТВА ТА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ

6.1. Особи, які вчинили насильство та/або жорстокість по відношенню до здобувачів освіти притягуються до відповідальності, згідно з чинним законодавством.

6.2. Неповідомлення керівником закладу освіти уповноважених підрозділів органів Національної поліції України про випадки насильства, жорстокості учасника освітнього процесу тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

6.3. Про невиконання, неналежне виконання закладом освіти повноважень щодо запобігання насильству та жорсткому поводженню з дітьми може бути повідомлено уповноваженій особі (координатору) в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, на яких покладено функції щодо забезпечення рівності прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі.

7. ВЗАЄМОДІЯ ГІМНАЗІЇ З УСТАНОВАМИ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ЗАХОДИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ЗАХИСТУ ВІД РІЗНИХ ФОРМ НАСИЛЬСТВА ТА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

7.1. Налагодження співпраці із Службою у справах дітей, Центром соціальних служб сім'ї, дітей та молоді, представниками правоохоронних органів, громадських інституцій.

7.2. Розроблення спільних планів роботи з проведення превентивних інформаційно-просвітницьких заходів з усіма учасниками освітнього процесу з питань запобігання та протидії насильству та жорсткому поводженню з дітьми.

7.3. Сприяти участі представників інших установ у професійному інформуванні всіх учасників освітнього процесу щодо запобігання насильству й жорсткому поводженню з

дітьми.

Додаток 1

ТИПОВА ФОРМА
первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини

_____ (найменування закладу освіти, який контактує з дітьми)

Дата події або виявлення: _____ 20__ р.

1. Інформація про дитину:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

вік дитини: _____

соціальний статус (за потреби):

- дитина з інвалідністю;
- дитина-сирота;
- дитина, позбавлена батьківського піклування;
- інше: _____.

2. Інформація про особу, яка повідомляє:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

найменування посади: _____

контактний номер телефону: _____.

Опис ситуації: _____

(вказати максимально докладно, що сталося, коли, де, хто був присутній)

_____.

3. Інформація про ознаки насильства/поведінку дитини:

- тілесні ушкодження;
- страх, уникання контакту;
- розповіді про образи/тиск;
- інше: _____.

4. Інформація про вжиті заходи (на момент заповнення):

- поінформовано відповідальну особу закладу;
- поінформовано батьків/інших законних представників;
- поінформовано службу у справах дітей;
- поінформовано уповноважений підрозділ органів Національної поліції;
- інше: _____

_____ (підпис особи, яка заповнює

первинне повідомлення)

_____ (дата)

ТИПОВА ФОРМА
реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки)

№	Інформація про спосіб отримання повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини (звернення (повідомлення): усне/письмове)	Прізвище, ім'я дитини	Тип ситуації*	Заходи реагування	Результат**	Підпис відповідальної особи

*Зазначається факт про фізичне/психологічне насильство/булінг/спробу втечі/інше.

**Зазначається, чи поінформовано органи, надано допомогу, припинено контакт тощо.

ТИПОВА АНКЕТА
анонімного опитування для дітей*

1. Чи почувався (почувалася) ти в безпеці під час перебування у закладі?

- так, завжди;
- інколи;
- ні.

2. Як до тебе ставилися дорослі?

- з повагою;
- байдуже;
- іноді грубо або несправедливо.

3. Чи були випадки, коли хтось із працівників (закладу освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури і спорту, оздоровлення та відпочинку, молодіжних центрів, дитячих та молодіжних громадських об'єднань, інших громадських об'єднань, що є суб'єктами молодіжної роботи, які контактують з дітьми), інших залучених фахівців або дітей тебе лякав, ображав або погрожував?

- так;
- ні.

4. Чи знаєш ти, до кого можна звернутися за допомогою?

- так;
- ні.

5. Що б ти хотів (хотіла) покращити для того, щоб було безпечніше?
(відкрите поле)

*Анкета заповнюється дітьми у доступному форматі.

АЛГОРИТМ ДІЙ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ, УНЕМОЖЛИВЛЕННЯ Й ПОДОЛАННЯ НАСИЛЬСТВА ТА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З ДІТЬМИ

Батькам здобувачів освіти

Фізичний булінг (насильство)

Якщо ви підозрюєте, що вашу дитину піддають фізичному насильству, то:

- 1. Почніть випадкову розмову** – запитайте, як справи в школі. На основі отриманих відповідей з'ясуйте у дитини, чи вів хтось себе образливо щодо неї. Намагайтеся стримувати емоції.
- 2. Виясніть ситуацію**, що склалася, з вчителем, директором, перед тим, як звертатися до вищих органів.
- 3. Документуйте дати і час інцидентів**, пов'язаних зі знуцаннями, відповідну реакцію залучених осіб та дії, які були зроблені.
- 4. Не звертайтеся до батьків булера**, щоб розв'язати проблему самостійно. Якщо фізичне насильство над вашою дитиною продовжується й вам потрібна додаткова допомога за межами школи, зверніться до місцевих правоохоронних органів.
- 5. Намагайтеся налаштувати дитину на позитивний лад**, адже потрібно жити, спілкуватися і співпрацювати далі.

Соціальний/психологічний булінг (насильство)

- 1. Стежте за змінами настрою своєї дитини**, її небажанням спілкуватися з однолітками, ходити до школи тощо.
- 2. Розмовляйте з дитиною**, запитуйте, як пройшов її день і т. ін.
- 3. Виясніть ситуацію з вчителем, директором**, перш ніж звертатися до вищих органів.
- 4. Разом придумуйте основні фрази**, які дитина може сказати своєму кривдникові твердим, але не ворожим тоном, наприклад: «Твої слова неприємні», «Дай мені спокій» тощо.
- 5. Не обговорюйте поведінку вчителя у присутності дітей**. Навіть, якщо у Вас з'явилися якісь претензії – звертайтеся напругу.
- 6. Допомагайте дітям у всьому шукати позитивні моменти**, звертайте увагу на хороші якості людей.
- 7. Найкраще показувати, як правильно діяти в тій чи іншій ситуації** – власний приклад.

Кібербулінг

- 1. Здійснюйте батьківський контроль**. Робіть це обережно з огляду на вікові особливості дітей (для молодших – обмежте доступ до сумнівних сайтів, для старших – час від часу переглядайте історію браузера).
- 2. Застерігайте від передачі інформації у мережі**. Поясніть, що є речі, про які не говорять зі сторонніми: прізвище, номер телефону, адреса, місце та час роботи батьків, відвідування школи та гуртків – мають бути збережені у секреті.

3. Навчіть критично ставитися до інформації в Інтернеті. Не все, що написано в мережі – правда. Якщо є сумніви в достовірності – хай запитує у старших.

4. Розкажіть про правила поведінки в мережі. В Інтернеті вони такі самі, як і в реальності, зокрема, повага до співрозмовників.

5. Станьте прикладом. Оволодійте навичками безпечного користування Інтернетом, використовуйте його за призначенням, і ваші діти робитимуть так само.

6. Повідомте про кібербулінг у заклад освіти та Інтернет-провайдера.

7. Якщо кібербулінг загострюється і містить погрози та повідомлення явного сексуального характеру, зв'яжіться з правоохоронними органами.

8. Встановіть на гаджетах «батьківський контроль», пароль і т. ін.

9. Слідкуйте за тим, щоб дитина використовувала лише корисну та цікаву інформацію з Інтернету, яка буде необхідна для навчання або загального саморозвитку.

Якщо дитина потерпає від знущань кібербулера, їй буде дуже складно зізнатися у цьому батькам чи ще комусь. На це є декілька причин:

- страх, що дорослі не зрозуміють сенсу проблеми;
- страх бути висміяним через буцімто незначну проблему;
- страх бути покараним чи що постраждає хтось рідний за «донос» на булера, особливо, якщо цькування зайшли далеко і дитина під контролем агресора;
- страх з'ясувати, що «сам винен», і знущання цілком справедливі.

Отже, в основі всіх причин мовчання лежить страх за себе чи близьких. У свою чергу, це є наслідком заниженої самооцінки. Боротьбу з кібербулінгом ускладнює безкарність в онлайн-просторі, коли кожен може видати себе за будь-кого, не відповідаючи за наслідки дій. Батькам та вчителям необхідно виховувати в дитині упевненість в собі, розказувати їй про небезпеку, будувати довірливі відносини, щоб у разі виникнення негативної ситуації хлопчик чи дівчинка одразу ж звертались по допомогу дорослих, або ж не реагували на негатив.

Якщо дитина повідомляє вам про те, що вона або ще хтось піддається булінгу, підтримайте її, похваліть дитину за те, що вона набралася сміливості і розповіла вам про це, зберіть інформацію (при цьому не варто сердитися і звинувачувати саму дитину). Підкресліть різницю між доносом з метою просто неприємно дошкулити комусь і відвертою розмовою з дорослою людиною, яка може допомогти. Завжди вживайте заходів проти булінгу, особливо, якщо насильство приймає важкі форми або постійний характер, зв'яжіться з учителем або директором школи вашої дитини, щоб контролювати ситуацію до тих пір, поки вона не вирішиться.

Здобувачам освіти

Психологічний булінг, фізичний та кібербулінг (якщо Ви учасник, жертва або свідок)

1. Реакція:

- намагайтеся завжди залишатися спокійними, реагуйте на грубість спокійно, врівноважено;
- толерантно зробіть зауваження порушникові;
- нагадайте про це Положення і відповідальність щодо його дотримання.

2. Ігнорування. Ігноруйте кривдника. Якщо є можливість, намагайтесь уникнути сварки, зробіть вигляд, що вам байдуже і йдіть геть.

3. Гумор. Якщо ситуація не дозволяє вам піти, зберігаючи самовладання, використайте гумор.

4. Стриманість. Стримуйте гнів і злість. Адже це саме те, чого домагається кривдник. Говоріть спокійно і впевнено, покажіть силу духу.

5. Уникнення. Не вступайте в бійку. Кривдник тільки й чекає приводу, щоб застосувати силу. Що агресивніше ви реагуєте, то більше шансів опинитися в загрозливій для вашої безпеки і здоров'я ситуації.

6. Не мовчати! Обговоріть такі загрозливі ситуації з людьми, яким ви довіряєте. Це допоможе вибудувати правильну лінію поведінки і припинити насилля.

Серйозне і відповідальне ставлення до прийнятих правил – запорука безпечного та максимально комфортного співіснування учасників освітнього середовища.

Працівникам закладу освіти

1. Реагування. На будь-які прояви насилля реагувати адекватно. Не бути спостерігачем – намагатися втрутитися аби вирішити конфлікт.

2. Стриманість. Стримуйте гнів і злість. Адже це саме те, чого домагається кривдник. Говоріть спокійно і впевнено.

3. Не мовчати!

- Обговорюйте загрозливі ситуації з учнями, з колегами, по можливості – з психологом. Це допоможе прийняти правильні рішення, вибудувати правильну лінію поведінки й припинити насилля (*якщо Ви учасник, жертва або свідок*).

- Повідомити про ситуацію керівництво школи.

4. Випередження. Бути активним, креативним, опрацювати нові методи роботи з учнями, налаштовувати дітей на позитивний та доброзичливий лад.

5. Бути прикладом. Розповідати, як діяти правильно можна безліч разів, але насправді показувати правильну модель поведінки потрібно, в першу чергу, на власному прикладі.

6. Директор закладу освіти у разі не вирішення проблеми **звертається до компетентних органів** (в поліцію, відділ ювенальної превенції, ССД м. Біла Церква).

7. Усі працівники та інші особи, яким стало відомо про випадок насильства або будь-які пов'язані з ним питання в межах своїх службових обов'язків, повинні **зберігати конфіденційність**, за винятком інформації, яка передається компетентним органам відповідно до порядку реагування.

Дисциплінарні заходи повинні мати виховний, а не каральний характер. Осуд, зауваження, догана мають бути спрямовані на вчинок учня і його можливі наслідки, а не на особистість порушника правил.

Жоден випадок насильства або цькування і жодну скаргу не можна залишати без уваги. Учням важливо пояснити, що будь-які насильницькі дії, образливі слова є неприпустимими. Реакція має бути негайною (зупинити бійку, припинити знущання) та більш суворою при повторних випадках агресії.

Аналізуючи ситуацію, треба з'ясувати, що трапилося, вислухати обидві сторони, підтримати потерпілого й обов'язково поговорити із кривдником, щоб зрозуміти, чому він або вона так вчинили, що можна зробити, щоб таке не повторилося. До такої розмови варто залучити шкільного психолога.

Здобувачам освіти треба пояснити, що навіть пасивне спостереження за знущаннями і бійкою надихає кривдника продовжувати свої дії. Свідки події повинні захистити жертву насильства і, якщо треба, покликати на допомогу дорослих.

Потрібно запровадити механізми повідомлення про випадки насильства, щоб діти не боялися цього робити. Ці механізми повинні забезпечувати учням підтримку і конфіденційність, бути тактовними.

Для успішного попередження та протидії насильству проводити заняття для здобувачів освіти з навчання навичок ефективного спілкування та мирного розв'язання конфліктів.

ВІДВІДУВАННЯ

Батькам здобувачів освіти

1. Виконувати свої батьківські обов'язки належним чином.
2. Зробити все для того, щоб о 08:15 дитина вже була у закладі освіти і не запізнювалася.
3. Якщо трапилося так, що Ви знаєте, що дитина може запізнитися, то попередьте про це класного керівника.
4. Якщо Ви заздалегідь знаєте, що дитину потрібно залишити вдома або ж щось трапилося непередбачуване, до 08:30 цього ж дня потрібно обов'язково повідомити про це класного керівника (телефонний дзвінок, пояснювальна записка, де вказати причину відсутності дитини).
5. Важливо: у будь-якому випадку відсутності дитини у закладі освіти обов'язково надати класному керівнику медичну довідку чи письмове пояснення батьків або осіб, які їх замінюють, про причину відсутності учня/учениці на навчальних заняттях.
6. Розуміти важливість освітнього процесу. Якщо дитина систематично пропускає заняття без поважної причини, а заклад освіти не має інформації про те, де вона знаходиться, то, відповідно до постанови Кабінету міністрів № 684, батьків можна притягнути до адміністративної відповідальності.

Здобувачам освіти

1. Приходити до школи щоденно не пізніше 08:15.
2. Якщо виникли непередбачувані обставини, і вам необхідно залишитися вдома, або ж Ви знаєте, що запізнитесь, то нагадати батькам про те, що потрібно до 8:30 повідомити про це класного керівника.
3. Дотримуючись санітарно-гігієнічних норм, не забувати залишати свій верхній одяг у гардеробі (не стосується періоду воєнного стану в країні).
4. Дотримуватись правил етики, культури спілкування з усіма учасниками освітнього процесу.
5. Класному керівнику або відповідальному за облік відвідування учневі/учениці класу своєчасно (до 09:15) зазначати достовірні дані про кількість відсутніх дітей у відповідному журналі.

Класним керівникам 1-11 класів

1. Призначити з числа здобувачів освіти класу відповідального/відповідальну за облік відвідування.
2. У випадку неповідомлення батьками причини відсутності/запізнення дитини, з'ясувати її.
3. Організовувати діяльність класу на засадах партнерства, взаємоповаги та взаємодовіри.
4. Організовувати чергування учнів/учениць в класі. Провести роз'яснювальну роботу з дітьми та батьками щодо обов'язків чергового/чергової у класі.

5. Медичні довідки та письмові пояснення щодо відсутності здобувачів освіти зберігати в особовій справі учня/учениці впродовж навчального року.

Працівникам закладу освіти

1. Толерантно ставитись до усіх учасників освітнього процесу. У разі необхідності – робити зауваження коректно.

2. Пам'ятати: будь-яке насильство, жорстоке поводження, дискримінація, булінг (цькування) у закладі освіти є неприйнятним та карається законом.

3. Здоров'язберігаюча компетентність є пріоритетною для усіх учасників освітнього процесу.

ПРИНЦИПИ ЗАХИСТУ ОСОБИСТИХ ДАНИХ ДИТИНИ

1. Особисті дані дитини мають бути захищені, згідно з положеннями Закону України «Про захист персональних даних».
2. Працівники закладу, які працюють з особистими даними дітей, повинні зберігати їхню конфіденційність і вживати заходів для їхнього захисту від несанкціонованого доступу.
3. Особисті дані дитини надаються лише тим особам і організаціям, які мають на це право, згідно із законодавством, та відповідні повноваження.
4. Працівник закладу може використовувати інформацію про дитину з освітньою або навчальною метою лише за умови анонімності дитини та неможливості її ідентифікації за допомогою такої інформації.
5. Працівник закладу не має права надавати інформацію про дитину, її батьків чи опікунів представникам засобів масової інформації.
6. У виняткових ситуаціях, якщо це є обґрунтованим, працівник закладу може звернутися до батьків або опікунів дитини за дозволом надати їхні контактні дані представникам засобів масової інформації. Такі дані надаються лише за умови отримання дозволу.
7. Працівники закладу не мають права надавати можливість представникам засобів масової інформації встановлювати контакт з дітьми.
8. Працівники закладу не мають права розмовляти з представниками засобів масової інформації про дітей, їхніх батьків чи опікунів. Це також стосується ситуацій, коли працівник закладу вважає, що його висловлювання не записуються.
9. У виняткових ситуаціях, якщо це є обґрунтованим, працівник закладу може мати розмову з представниками засобів масової інформації про дитину або її батьків (опікунів) за умови згоди на це батьків (опікунів) у письмовій формі.

ПРИНЦИПИ ЗАХИСТУ ЗОБРАЖЕНЬ

1. Визнаючи право дітей на приватність і захист особистих інтересів, заклад повинен захищати зображення дітей.

2. Працівники закладу не мають права давати дозвіл на фото-, відеозйомку дітей або їх аудіозапис на території закладу без попередньої згоди батьків або опікунів дитини в письмовій формі.

3. Для отримання згоди батьків (опікунів) для фото-, відеозйомки дитини класний керівник має звернутися до них, згідно з процедурою для отримання такого дозволу. Не дозволяється надавати представникам ЗМІ контактні дані батьків (опікунів) дитини без їхньої попередньої згоди.

3. Якщо зображення дитини є лише частиною великого зображення, наприклад, публічного заходу, пейзажу, зборів тощо, дозвіл батьків (опікунів) на фото-, відеозйомку **не є необхідним**.

4. Оприлюднення працівником закладу зображення дитини в будь-якому вигляді (фото-, відео- або аудіозапису) потребує попередньої згоди батьків або законних опікунів дитини в письмовій формі.

2. Згаданий в п. 1 дозвіл повинен містити дані про те, де буде оприлюднено запис або зображення та в якому контексті його буде використано.

ПРИНЦИПИ ДОСТУПУ ДІТЕЙ ДО МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

1. Надаючи дітям доступ до мережі Інтернет, заклад освіти зобов'язаний вжити всіх заходів для захисту їх від матеріалів, які можуть зашкодити їхньому належному розвитку, зокрема, має бути встановлено останню версію спеціального програмного забезпечення для такого захисту.

2. На території закладу освіти дитина може мати доступ до мережі Інтернет у таких випадках:

- під наглядом учителя на заняттях з інформатики;
- під наглядом учителя на інших заняттях, якщо це передбачено навчальною програмою, методикою викладання або з метою виконання навчальних завдань.

3. Коли дитина отримує доступ до мережі Інтернет під наглядом працівника закладу освіти, останній має розповісти дитині про принципи безпечного користування мережею Інтернет. Крім того, працівник закладу відповідає за забезпечення безпеки дітей при використанні мережі Інтернет під час занять.

4. Особа, відповідальна за доступ до мережі Інтернет, повинна забезпечити на території закладу на всіх комп'ютерах з доступом до мережі Інтернет встановлення та регулярне оновлення таких елементів:

- програмне забезпечення для блокування доступу до небажаних ресурсів;
- програмне забезпечення для контролю користування дітьми мережею Інтернет;
- антивірусне програмне забезпечення;
- програмне забезпечення для блокування спаму;
- мережевий захист (брандмауер).

5. Програмне забезпечення, згадане в п. 1, має оновлюватися відповідальною за це особою щонайменше один раз на місяць.

6. Відповідальна особа має щонайменше один раз на місяць перевіряти, чи не має небезпечних матеріалів на комп'ютерах з доступом до мережі Інтернет. Якщо такі матеріали виявлено, вона має визначити, хто використовував комп'ютер, коли було завантажено такі матеріали.

7. Відповідальна особа має повідомити адміністрацію закладу освіти про дитину, яка використовувала комп'ютер для завантаження небезпечних матеріалів.

8. Класний керівник (представник адміністрації закладу освіти) повинен провести розмову з такою дитиною стосовно безпечного використання мережі Інтернет.

9. Якщо під час такої розмови класний керівник (представник адміністрації закладу освіти) дізнається про зловживання стосовно дитини, він має вжити відповідних заходів.

АЛГОРИТМ ДІЙ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У РАЗІ ПІДОЗРИ НА ВИПАДОК НАСИЛЬСТВА, БУЛІНГУ ТА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З ДІТЬМИ

У разі підозри на випадок булінгу, керівник закладу освіти повинен забезпечити оперативний розгляд такого випадку та реагування на нього.

Орієнтовний розподіл обов'язків адміністрації і працівників закладу освіти для надання допомоги, утілення виховних та дисциплінарних заходів щодо учасників випадку насильства загалом

9.1. Повідомлення про випадок насильства або виявлення випадку насильства.

ОСОБА, ЯКА ЗАЗНАЛА НАСИЛЬСТВА:

- Особисто повідомляє працівнику закладу освіти, якому довіряє, або інформує працівників закладу будь-яким іншим способом.
- Повідомляє батькам або особам, що їх замінюють.

ЗДОБУВАЧІ ОСВІТИ, ЯКІ СТАЛИ СВІДКАМИ АБО ДІЗНАЛИСЯ ПРО ВИПАДОК:

- Особисто (усно, письмово, за допомогою електронної комунікації або в будь-який інший спосіб) повідомляють уповноваженій особі закладу освіти (за наявності такої), працівнику закладу освіти, черговому вчителю, адміністратору або особі, якій довіряють.

БАТЬКИ ПОСТРАЖДАЛОГО(АБО ОСОБИ, ЩО ЇХ ЗАМІНЯЮТЬ)/РОДИЧІ:

- Звертаються (усно, письмово, за допомогою електронних комунікацій) до уповноваженої особи закладу освіти (за наявності такої), класного керівника, відповідального заступника директора, директора закладу освіти.

БАТЬКИ, ЯКІ СТАЛИ СВІДКАМИ АБО ДІЗНАЛИСЯ ПРО ВИПАДОК:

- Повідомляють уповноваженій особі закладу освіти (за наявності такої), класному керівнику, відповідальному заступнику директора, черговому вчителю, директору закладу освіти.

9.2. Негайне втручання з метою припинення насильства.

БУДЬ-ЯКИЙ ПРАЦІВНИК ЗАКЛАДУ ОСВІТИ, ЯКИЙ СТАВ СВІДКОМ АБО ДІЗНАВСЯ ПРО ВИПАДОК НАСАЛЬСТВА:

- Розбороняє учасників (без застосування фізичної сили, яка може завдати шкоди учасникам конфлікту). За необхідності кличе на допомогу охорону (за наявності такої), інших працівників закладу.
- Інформує класного керівника.
- За потреби надає домедичну допомогу та викликає бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги.

- Інформує керівника закладу освіти або відповідального заступника директора, а за їхньої відсутності – чергового адміністратора та принаймні одного з батьків учасників випадку насильства.

ЗДОБУВАЧІ ОСВІТИ, ЯКІ СТАЛИ СВІДКАМИ АБО ДІЗНАЛИСЯ ПРО ВИПАДОК:

- негайно повідомляють будь-кому з працівників закладу освіти.

БАТЬКИ, ЯКІ СТАЛИ СВІДКОМ АБО ДІЗНАЛИСЯ ПРО ВИПАДОК:

- Розбороняють учасників (без застосування фізичної сили, яка може завдати шкоди учасникам конфлікту). За необхідності кличуть на допомогу інших працівників закладу освіти.

9.3. Надання першої допомоги особі, яка зазнала насильства.

ПРАЦІВНИК ЗАКЛАДУ ОСВІТИ, УЧНІ, БАТЬКИ, КОТРІ СТАЛИ СВІДКАМИ АБО ДІЗНАЛИСЯ ПРО ВИПАДОК:

- Дорослі надають першу допомогу (за необхідності).
- Викликають медичного працівника закладу освіти або супроводжують потерпілого в медичний кабінет закладу освіти.

У випадку загрози життю і здоров'ю потерпілого

МЕДИЧНИЙ ПРАЦІВНИК, ПРЕДСТАВНИК АДМІНІСТРАЦІЇ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ, А ЗА ЇХНЬОЇ ВІДСУТНОСТІ – БУДЬ-ХТО З ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ:

- Викликають швидку медичну допомогу.
- Надають домедичну допомогу.
- Повідомляють батькам потерпілої дитини.

9.4. Реєстрація і розгляд випадку насильства.

КЛАСНИЙ КЕРІВНИК, ЗА ЙОГО ВІДСУТНОСТІ – ЧЕРГОВИЙ АДМІНІСТРАТОР:

- Розмовляє з потерпілим, кривдником, свідками (за необхідності залучає представників психологічної служби закладу освіти).
- Документує випадок та інформує про нього заступника директора, відповідального за попередження та протидію насильству і директора закладу.
- Повідомляє батькам потерпілого і кривдника, зважаючи на ситуацію, характер і наслідки випадку.

У повідомленні батькам, необхідно враховувати, що це може поставити потерпілого або кривдника в ситуацію загрози застосування насильства щодо нього або нанесення йому іншої шкоди з боку батьків.

ДИРЕКТОР ЗАКЛАДУ ОСВІТИ, А ЗА ЙОГО ВІДСУТНОСТІ – ЗАСТУПНИК ДИРЕКТОРА:

- Розглядає повідомлення про насильство, скарги і заяви здобувачів освіти, батьків, працівників закладу освіти в зв'язку з насильством.
- Заповнює форму первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини згідно з Додатком 1.
- Реєструє інформацію про випадок насильства у формі реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки) у письмовому чи електронному вигляді згідно з Додатком 2 або ведення обліку внутрішніх інцидентів (повідомлень про випадки насильства та жорстокого поводження з дитиною) в інший спосіб за рішенням закладу освіти.

- У термін, що **не перевищує однієї доби**, повідомляє територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України, принаймні одного з батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала учасником насильства.
- За потреби викликає бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги.
- Повідомляє службу у справах дітей, центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.
- Бере участь у розгляді випадку.

ПРАКТИЧНИЙ ПСИХОЛОГ, СОЦІАЛЬНИЙ ПЕДАГОГ

- Консультують класного керівника, керівника закладу освіти та беруть участь у розгляді випадку.

УПОВНОВАЖЕНИЙ З ПРАВ ДИТИНИ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ (за наявності):

- Розглядає повідомлення про насильство, скарги здобувачів освіти, батьків, працівників закладу освіти у зв'язку з насильством і порушенням прав здобувачів освіти або працівників закладу освіти.
- За потреби ініціює розслідування випадку насильства або порушення прав.
- Здійснює заходи щодо захисту прав здобувачів освіти (постраждалого, кривдника, свідків), за необхідності залучає для цього різні організації, правоохоронні органи; інформує про вжиті заходи батьків учнів, класного керівника, директора закладу освіти.

9.5. Надання допомоги, виховні та дисциплінарні заходи, завершення випадку.

Практичний психолог та соціальний педагог закладу освіти в межах своїх посадових обов'язків здійснюють психологічний і соціально-педагогічний супровід застосування заходів виховного впливу у групі (класі), у якій (якому) стався випадок насильства.

ПРАКТИЧНИЙ ПСИХОЛОГ І СОЦІАЛЬНИЙ ПЕДАГОГ:

- Здійснюють діагностику рівня психологічної безпеки, аналіз її динаміки.
- Розробляють програму реабілітації для потерпілої дитини, реалізують її із залученням батьків.
- Здійснюють розробку корекційної програми для кривдника, реалізують її із залученням батьків.
- Надають консультативну допомогу всім учасникам освітнього процесу.
- Консультують батьків, а за наявності показань рекомендують звернутися по психологічну, медичну і соціальну допомогу до інших установ.
- Розробляють та реалізують профілактичні заходи в закладі освіти.

КЛАСНИЙ КЕРІВНИК:

- Здійснює спостереження за станом учасників випадку насильства, веде бесіду з ними, їхніми батьками.
- Сприяє проведенню роз'яснювальної та профілактичної роботи у класі силами практичного психолога і соціального педагога.

ЗАСТУПНИК ДИРЕКТОРА, ВІДПОВІДАЛЬНИЙ ЗА НАПРЯМ ПРОФІЛАКТИКИ ТА ПРОТИДІЇ НАСИЛЬСТВУ:

- Контролює процес надання допомоги учасникам насильства й застосування виховних і дисциплінарних заходів, інформує керівника закладу освіти.
- Інформує кривдника і його батьків про вжиті щодо нього дисциплінарні заходи.

- Фіксує здійснені заходи (допомога, виховні та дисциплінарні) за кожним випадком насильства в журналі (в письмовому чи електронному вигляді), інформує керівника закладу освіти.
- Готує подання на працівників закладу освіти, які вчинили насильницькі дії щодо учнів.

КЕРІВНИК ЗАКЛАДУ ОСВІТИ:

- Забезпечує надання соціально-педагогічної і психологічної допомоги всім учасникам випадку насильства.
- Забезпечує реалізацію виховних і дисциплінарних заходів.
- Забезпечує проведення моніторингу виявлення, реєстрації та реагування на всі випадки насильства.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗА ПРОЯВИЖОРСТОКОСТІ, НАСИЛЬСТВА, ПРИЧЕТНИХ ДО БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

Адміністративна відповідальність

Стаття 173 п. 4 «Булінг (цькування) учасника освітнього процесу» Кодексу України про адміністративні правопорушення

Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого, тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Діяння, вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Неповідомлення керівником закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до двадцяти процентів заробітку.

Кримінальна відповідальність

З настанням 16 річного віку до кривдника мають застосовуватися санкції Кримінального кодексу України, якщо в його діях є ознаки складу кримінального правопорушення. У випадках особливо жорстокого поводження кривдника з жертвою, кримінальна відповідальність настає з 14 річного віку.

Про невиконання, неналежне виконання закладом освіти повноважень щодо запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми може бути повідомлено

уповноваженій особі (координатору) в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, на яких покладено функції щодо забезпечення рівності прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі.